

Nepasakyčiau, kad ir tu labai kuklinaisi, kai jaunas Vyleris vaikščiojo aplinkui su amalo šakele, ką? Tačiau kaip jums Henris Somerheisas, Džentli, kad jau pamatėte jį?

Džentlis nepastebimai patraukė pečiu savo minkštoje sėdynėje.

– Kol kas dar negaliu atsakyti į šį klausimą, – tarė jis.

TREČIAS SKYRIUS

Telefonas suskambo įpusėjus pusryčiams. Iki tol Kalėdų rytas dvare ėjosi pagal visas smulkmeniškąs tradicijas.

Džentlį gana anksti ryte pažadino krapštymasis apie namus ir tolimas prislopintas juokas. Tada iš Apfildo-Merelio srities, maždaug už trijų kilometrų, atsklido varpų skambesys, ir Gertrūda, įraudusi ir gana šelmiškai nusiteikusi, pasibeldė į duris ir paklausė, ar jis nenorėtų nueiti į ankstyvas rytines pamaldas.

– O seras Deinsas ir ponija Brouk eina?

– O, taip, sere. Seras Deinsas skaitys ištrauką iš Evangelijos.

– Aiškumėlis, prileisk vonią. Po to išgersiu arbatos.

Vonia buvo prileista, ir Gertrūda išėjo, palinkėjusi linksmų Kalėdų. Jam apsirengus, vėl išniro tarpduryje nešina arbata ir karštu pyragu su mėsos įdaru.

– Atleiskite, sere...

– Kas yra, Gertrūda?

– Na, sere, tiesiog ateikite ir pasižiūrėkite, kas darosi už durų!

Džentlis nuobodžiai nušlepsėjo, ir Gertrūda, baisiausiai susikuklinusi, parodė jam amalo šakelę, prisegtą prie viršlangio. Atlikęs tai, kas pridera, Džentlis paleido išdykėlę imtis savo reikalų ir nusileido žemyn šventiškai žibančiomis akimis.

Paskui laukė pilko ir šarmoto Kalėdų ryto pasivažinėjimas po slogiu pilkšvai melsvu dangumi, kybančiu virš vilnijančių laukų ir nejudančių sepijos spalvos medžių guotelių. Šalnos padengta suarta žemė atrodė pilka; iš namų ir trobų kaminų stačiai kilo dūmai. Pakeliui važiuodami jie nesutiko nieko, tik vargstantį paštininką, garuojantį, įraudusiu veidu ir nepaisantį kandančio šaltuko. Seras Deinsas stabtelėjo įteikti kalėdinės dovanos ir išsakyti šventinių linkėjimų.

– Įdomu, kur ši rytą išsirengė Henris, – grįžtant tarstelėjo baronetas. – Paprastai jis atvyksta į Apfildą. Buvau tikras, kad su juo susitiksime.

– Greičiausiai išvažiavo į Rentfordą, – pasiūlė mintį ponias Brouk. – Jis gerokai arčiau rūmų, Deinsai.

– Prakeikti anglikonai! – visiškai nežinia kam pasakė seras Deinsas.

Pusryčių kambaryje degė įsiliepsnojusi ugnis, o ant puikiai padengto stalo riogsojo trupiniuose apvoliotas ir papuoštas kalėdinis kumpis. Tačiau pirmiausia apsiikeista dovanomis, ir Džentlis taip pat nebuvo pamirštas, o po to buvo skaitomi atvirukai, laiškai bei telegramos iš Singapūro ir Toronto. Vėliau patiekta avižinė košė su slyvomis, apie kurią užsimenama vaikiškoje dainelėje, ir galiausiai seras Deinsas įsmeigė peilį į tą didžiulį ir minkštą kumpį. Kaip tik tą dramatišką minutę suskambo telefonas.

– Po šimts! – ištarė seras Deinsas ir padėjo peilį su šakute.

Po kelių minučių jis grįžo ir neryžtingai sustojo tarpduryje.

– Kas atsitiko, Deinsai? – nekantriai pasiteiravo ponias Brouk. – Juk jie nesugalvojo tavęs išsikviesti šiandien?

Seras Deinsas papurtė galvą. Arodė, kad jis neranda tinkamų žodžių. Tada įėjo į kambarį ir smalsiai sužiuro į Džentlį.

– Ir atsitik tu man taip, po paraliais! – jo įprastai agresyvus balsas tartum kiek virptelėjo. – Tas įžūlus jaunas amerikietis, kuris ketino dvare užkurti tikrą pirtį... Na,

jis negyvas. Ryte aptiko lavoną. Panašu, kad nusirideno nuo laiptų didžiajame hole... Ką tik kalbėjaisi su Henriu Somerheisu, ir jis nori, kad mudu nedelsdami pas jį atvyktume.

– Nenorėčiau čia jūsų painioti.

Seras Deinsas vairavo agresyviai, ir „Bentlis“ tam puikiai tiko.

– Jei spauda bent iš tolo užuos jus, Džentli, prisigalvos visokiausių nesąmonių.

Džentlis niūriai linktelėjo:

– O jis dar ir Amerikos pilietis.

– Būtent, bičiuli. Ir taip bus bėdos, net nepilant papildomai benzino. Tam tikru požiūriu baisiai nusisekė, kad dabar Kalėdos. Iki porytdienos niekas neišspausdins nė sakinio. Bet jau galima nuspėti, ko prisigalvos – „Lor-do rūmuose rastas negyvas Amerikos pareigūnas“. Ir kas iš to, jei paaiškinsi jiems, kad jūs tiesiog svečiavotės pas mane?

Džentlis dar kartą linktelėjo. Visas šis reikalas pribloškė. Per išties trumpą laiką jis visai artimai susipažino su Erlu, ir tas padūkęs jaunuolis sukėlė susidomėjimą. Be to, *buvo* toks jaunas. Jaunas, užsidegęs, ir nuostabus pasaulis jam tebuvo pradėjęs skleistis...

– Laikraščiai arba išspausdins mano nuomonę, arba ne.

Per kiek laiko telegrama nutildys šventę tolimajame Misūryje?

– Ar manote, kad vakar vakare jis buvo girtas?

– Ne... tik jau ne mums išeinant.

– Galėjo prisiplempti paskui. Skrodimas mums šį tą parodys.

– Nemanau, kad jis daug gėrė. Čia važiuodamas traukiniu negėrė nieko.

Seras Deinsas paniekinamai šnirpštelėjo, lyg būtų tikėjęsis, kad Džentlis palaikys tokią patogią prielaidą. Jie įsuko pro rūmų vartus ir nurūko į viršų kylančiu serpantinu. Pamažu pro taip neva atsainiai Reptono susodintus akmeninius ažuolus pasirodė mūrinis geltonas rūmų fasadas.

– Tik vienas dalykas, Džentli, – seras Deinsas metė į jį perspėjimą žvilgsnį. – Geriau jau iš karto išsiaiškinkime – smurto žymių nėra. Aš negaliu sugalvoti, kas iš rūmuose esančiųjų būtų norėjęs padaryti ką nors pikta tam vaikinui, ir nenoriu, kad jūs imtumėte elgtis taip, lyg tokių ketinimų būta. Nesupyksite už atvirumą?

Džentlis papurtė galvą.

– Gerai, – patenkintas atsakė seras Deinsas. – Tai bus delikatus reikalas, ir norėčiau pasirūpinti juo pats.

„Bentliui“ užlėkus į viršų, ant terasos jau stovėjo dvi mašinos – abu „Wolseliai“, tokie, kokius mėgsta vietos konstebliai. Už santūraus portiko stovėjo konsteblis, lėtai besisupantis ant pėdų, ir, nepaisant iki viršaus susagstyto apsiausto, primenantis varveklį. Jis nerangiai nulipo laiptais ir atidarė serui Deinsui duris.

– Vulstonas, teisingai?

– Taip, sere, tai aš.

– Ką, po velnių, reiškia šita kavalkada, Vulstonai?

Konsteblis sumišo:

– Tai inspektorius Daisonas, sere. Drauge pasikvietė gydytoją ir seržantą Ternerį.

– Kuriems galams? Gal kas nors nudžiovė karūnos brangakmenius? Ir lišk į vidų, vyruti. Gali lygiai taip pat saugoti įėjimą stovėdamas už durų.

Seras Deinsas, Džentlis ir jiems įkandin sekantis nutildytas konsteblis pakilo laiptais į viršų. Holas, kuris šiandien nebuvo apšviestas, atrodė tamsus ir niūrus, tačiau, jiems įžengus, pasigirdo šnypščiantis žybtelėjimas, ir tolimiausiuose kampuose akimirksniu išplieskė ryški šviesa. Laiptų apačioje netaisyklingu puslankiu stovėjo šešių žmonių

grupelė, vienas iš jų darbavosi fotoaparatu su trikoju. Puslankio centre gulėjo nejudanti tamsi išsikėtojusi jūros žvaigždė, greta jos – tamsiai mėlynas užklotas, kuris greičiausiai buvo naudojamas pridengti. Seras Deinsas šoko prie šios grupelės it liūtas, puolantis savo grobį.

– Daisonai! – subliuvo jis. – Daisonai! Ką, suk tavo velniai, reiškia visi šitie išsidirbinėjimai?

Aukštas prakaulaus veido vyriškis atsikisusiais priekiniais dantimis atsisuko taip, tarsi būtų įkastas.

– A – a – nesupratau, sere? – sumikčiojo jis.

– Šitai! – plūdosi seras Deinsas, rankos mostu aprėpdamas viską. – Ką visa tai reiškia, vyruti? Ką čia sumanei? Kodėl čia priskvieteiti šitų žmonių?

Vargšas Daisonas išsižiojo, nuriyo seilę ir perbraukė liežuvium viršutinę lūpą:

– Ma – ma, mane iškvietė, sere. Standartinis įvykis...

– Koks dar standartinis! Negi reikia sušaukti visą žmogžudysčių tyrimo komandą surašyti protokolą dėl nelaimingo atsitikimo? Juk tam būtų pakakę ir paprasčiausio konsteblio. Negi aš pats negyvenu visai šalia? Kodėl nesikreipei į mane?

– Na, sere... juk pirma Kalėdų diena...

– Tik jau nekišk man čia Kalėdų dienu, Daisonai! – seras Deinsas iš įtūžio beveik neteko žado. – Policininkams tėra vienintelė diena – tai dvidešimt keturių valandų darbo diena, o šiose apylinkėse aš esu policijos viršininkas. Dabar išprašyk šituos žmones. Kai jų prireiks, *pats* išsikviesiu. Likite čia ir jūs, daktare Šylai. Visi kiti galite grįžti prie savo užsiėmimų arba kalėdinio pudingo – priklausomai nuo kokio darbo buvote atitraukti.

– Tačiau, sere...

Daisonas desperatiškai mėgino įkišti trigrašį.

– Girdėjai mano įsakymą, Daisonai!

– Sere... daktaras Šylas...

– Jau paprašiau daktaro Šylo pasilikti.

– Tačiau, sere... aplinkybės...

Atrodė, kad Daisonas vėl gaus velnių nuo Brouko. Sero Deinso smakras pakilo, ir jo akys sužioravo pačia tikriausia ugnimi. Tačiau kaip tik tuo metu nuo grupelės pakraščio atsiskyrė smulki figūra ir išgelbėjo inspektoriaus kailį.

– Atleiskite, Deinsai, bet manau, kad negalime taip paprastai nurašyti šito reikalo.

Tai buvo Somerheisas, tik jo patrauklus veidas buvo išbalęs, o rafinuotas balsas nuskaubėjo visiškai sausai.

– E, e? – seras Deinsas nusisuko nuo krūčiojančio Daisono. – Henri, visai jūsų ten nepastebėjau, bičiuli. Po velnių, atsiprašau, kad ši vieta virto turgumi – tai bjauri klaida. Tuoj juos išprašysiu.

– Čia nėra jokios klaidos, Deinsai.

– Ką? Aišku, kad klaida.

– Ne, Deinsai. Inspektorius atvyko mano prašymu. Sutikite, kad kaip teismo magistratas privalėjau imtis visų būtiniausių žingsnių.

Seras Deinsas žiūrėjo į lordą, lyg tas būtų išsikraustęs iš proto. Somerheisui pavyko išspausti šaltą šypsenėlę.

– Telefonu nepasakiau jums, Deinsai, kad man kilo abejonių dėl to, kokių būdu Erlas patyrė sužalojimus.

– Abejonių? – atsiliepė seras Deinsas.

– Taip. Nesijaučiu visiškai tikras.

– Tačiau sakėte, kad jis nugriuvo, ir jei radote jį čia, tai, Dievas liudininkas, – seras Deinsas bedė pirštu į išsižergusį lavoną, – jis *tikrai* nukrito. Juk nenorite pasakyti, kad kažkas jį nustūmė?

– Ne... nemanau, kad jis buvo pastumtas.

– Tai dėl ko jums kilo dvejonų?

Lėtai ir abejingai Somerheisas parodė į kaukolę. Negyvėlis gulėjo veidu žemyn, galva pasukta ant šono. Pakaušyje buvo aiškiai matyti platus, įdubęs, vertikaliai einantis praskėlimas. Seras Deinsas, nenorėdamas nieko praleisti pro akis, niūriai sužiuro į jį.

– Na? Ir kur čia paslaptis? Ar jis per arti nukrito?

– Gana toli, kad įskiltų kaukolė. Tačiau nuo ko atsirado šis įskilimas?

– Nagi, vyruti, atsakymas akivaizdus. Trenkėsi galva į laiptą. Kai galima rinktis iš aštuoniolikos ar dvidešimt marmurinių laiptų, sunku patikėti, kad kaukolė apskritai atlaikė.

Somerheisas papurtė galvą:

– Tam prieštarauja pora dalykų, Deinsai. Pirmasis – vertikali praskėlimo padėtis. Niekaip negaliu įsivaizduoti, kokiū būdu jis turėjo kristi, kad laiptų briauna pataikytų išilgai pakaušio. Kaip kad pastebėsite, likusi kaukolės dalis tik nubrozdinta.

– Skiedalai! – paniekinamai suprunkštė seras Deinsas. – O kodėl gi jis negalėjo kaukštelėti galvos išilgai? Ritantis nuo tokių laiptų, viskas įmanoma.

– Gali būti, – Somerheisas vos pastebimai linktelėjo. – O antras dalykas jums gali atrodyti labiau įtikinamas. Jis man šovė į galvą, kai vos pamačiau kūną, o ir daktaras Šylas priėjo lygiai prie tokių pačių išvadų. Niekaip negalime suprasti, kaip tokios palyginti aštrios laiptų briaunos galėjo palikti tokį platų pėdsaką.

– Iš tiesų taip yra, sere Deinsai, – netrukus įsiterpė policijos medikas, ištįsusio veido škotas. – Man niekaip galvoje netelpa, kaip tas vaikinukas galėjo šitaip nusiridenti. Jei būtų turėklas arba kokia nors tvirta nesąmoninga puošmena laiptų apačioje, tai gal... Tačiau, kaip matote, laiptai tiesiog leidžiasi žemyn platedami į kraštus. Niekas čia negalėjo palikti tokio įlinkimo.

– Tai tik nuomonės klausimas! – sero Deinsos kvadratinis žandikaulis atsikišo. – Negalima tvirtinti, kad taip negalėjo atsitikti atsitrenkus į laiptų briauną. Galbūt jo kaukolė kuo nors ypatinga. Galėjo taip įlinkti nuo bet kokio smūgio.

– Ne, sere, ne, sere, – nesutiko škotas giliai įkvėpdamas. – Tai prieštarautų visiems vieno tiksliojo mokslo principams. Dabar pateiksiu savo nuomonę. Ir teismo salėje jos nekeisiu.

Tam vargšui buvo suduota buku daiktu, tokiu kaip lazda, ar buteliu, ir niekaip neįtikinai site manęs, kad tai galėjo būti laiptų briauna.

Seras Deinsas akimirka mėgino tylą paveikti šį maištininką, tačiau škotas, užgrūditas krūvos advokatų puolimų, nepasidavė tokiam bauginimui. Baronetas persimetė ant kvailio Somerheiso.

– Tikiuosi, turite kokių nors apčiuopiamų tokių spėlionių argumentų, gal kokį menkutį medicininį įkaltį?

Somerheisas tylėdamas papurtė galvą.

– Neįsivaizduojate, kas būtų norėjęs taip pasielgti, neturite įrodymų, kaip tai buvo padaryta?

– Bijau, Deinsai, kad neturime nieko. Savime suprantama, trumpai apklausiau rūmų gyventojus, tačiau nieko ypatinga nepaaiškėjo. Kiek suprantu, leitenantas mano namuose, įskaitant ir aptarnaujantį personalą, buvo labai mėgstamas žmogus. Mane labai atgaivindavo jo draugija, o tarp gobelenininkų ir jų vadovo jis buvo tikras favoritas. Negaliu sugalvoti jokie mirties motyvo.

– Cha! – pergalingai sušuko seras Deinsas. – Aš lygiai taip pat, Henri, lygiai taip pat. Tokių nesąmoningų tauzalų man dar neteko girdėti. Visų mėgstamas žmogus

nusirita nuo laiptų ir prasiskelia kaukolę, dėl ko visiems kyla įtarimas, jog buvo nužudytas. Ir jūs nieko negirdėjote ir nieko neradote?

– Ne, Deinsai.

– Net lazdos ar butelio? – pašnairavo į škotą seras Deinsas.

– Tragedijos vietoje neradome jokio juos primenančio daikto. Mano liokajus Tomas aptiko kūną šįryt, septintą, eidamas per holą. Jis iš karto pranešė man, ir drauge apžiūrėjome holą bei galerijas, ieškodami bet kokių šio įvykio pėdsakų. Abu puikiai žinome daiktų išsidėstymą, tačiau niekas nekrito į akis.

– Aišku, kad nekrito! Ir ką gi jūs tikėjotės rasti po to, kai žmogus nusirita laiptais? – seras Deinsas pasitrynė rankas kaip žmogus, kuris padaro galą siautėjančiai beprotybei ir atkuria racionalumą. – Tik jau dėl to nesikarščiukime, Henri. Visi mes vakar gerokai pasiinksminome. Nepratusį prie stipriųjų gėrimų jaunuolį galėjo nuvilti kojos. Gal prisimenate, ar jis gėrė mums išėjus?

– Taip, – po pauzės nusileido Somerheisas.

– Cha! Ir dar turbūt stipriuosius gėrimus?

– Paskutinis mūsų gertas gėrimas buvo 1905-ųjų konjakas.

– Štai, prašom, ko dar norėti? Išlaikytas konjakas, o kur dar visi kiti gėrimai, kuriuos

maukėme visą vakarą. Keisčiausia, kad jums nereikėjo tempti jo į lovą, o ne tai, jog jam laiptų viršuje susipynė kojos. Ne, ne, Somerheisai, aš suprantu jūsų nerimą. Ėmėtės reikalo kaip doras žmogus ir pareigingas magistratas. Tačiau užtikrinu, kad į viską pasižiūrėjote pernelyg rimtai. Jus sukretė šio įvykio sukeltas šokas. Aš tik iškviesiu greitąją ir skimbtelėsiu koroneriui, ir tada galėsime visą šitą reikalą pamiršti...

Seras Deinsas nutilo, akimis susidūręs su Džentliu. Panašu, kad visų pamirštas Centrinės būstinės pareigūnas truputį pasižvalgė pats, nes dabar leidosi didingais marmurinais laiptais. Jis akmeniniu veidu pažvelgė čia į baronetą, čia į Somerheisą, ir seras Deinsas, kuris pažinojo Džentlį, staiga pajuto apimantį sąmyšį.

– O šitas holas... valomas dažnai?

Kažkodėl stoji tokia tylą, kad būtum išgirdęs krintantį smeigtuką.

– Šiuo metų laiku – ne, – Somerheiso balsas skambėjo kaip niekad sausai. – Vasarą, kai čia ateina lankytojų, valoma kelis kartus per savaitę, tačiau šiuo metu turbūt ne dažniau nei kartą per dvi.

– Ar pastaruoju metu jis buvo tvarkomas?

– Taip, manau, kad prieš porą dienų, renigiantis Kalėdoms.

Džentlis linktelėjo lyg visažinis. Atrodė, kad iškalbingos tylos jis nepastebi.

– Vadinasi, jei vieno iš šešių hole esančių objektų nedengtų menkas dulkių sluoksnis, kitaip nei likusius penkis, ar būtų galima sakyti, jog jis nuvalytas mažiau nei prieš porą dienų?

Somerheiso galva lėtai linktelėjo teigiamą atsakymą.

– Po velnių, pareigūne, apie ką jūs kalbate? – tūžmingai pratrūko seras Deinsas. – Kokius sumautus šešis objektus turite galvoje?

Džentlis parodė į laiptų viršų. Jo ištiesto piršto kryptį nusekė septynios poros akių. Ant dviejų ovalių plokščių iš abiejų marmurinių durų pusių buvo eksponuojamos šešios antikvarinės policininkų lazdos, visos dekoruotos ir dengtos juodu laku.

– Apatinė kairėje pusėje... Kaip manote, ar galėtume nusiųsti ją į laboratoriją?